

VẤN ĐỀ CHỐNG CHỦ NGHĨA CÁ NHÂN THEO TINH THẦN ĐẠI HỘI XII CỦA ĐẢNG

PHẠM THỊ THÚY VÂN *

Củu nghĩa cá nhân thường vẫn được quan niệm là tư tưởng vị kỷ của cá nhân, nó trực tiếp chi phối nhận thức và hành động của cá nhân, coi cá nhân là tất cả. Xét từ góc độ lợi ích, chủ nghĩa cá nhân chỉ chú ý vun vén lợi ích riêng củu cá nhân mà xem nhẹ lợi ích tập thể, cộng đồng. Với quan niệm như vậy, lẽ thường thường chúng ta xem chủ nghĩa cá nhân chỉ tồn tại dưới một hình thức duy nhất ở những cá nhân thoái hóa, biến chất về đạo đức. Đó là cách đánh giá, xem xét con người ở những hành vi chỉ thuộc phạm vi cá nhân, chẳng hạn: "người này", "người kia" có những biểu hiện cá nhân chủ nghĩa hay không. Thực tế hiện nay không hẳn như vậy, chủ nghĩa cá nhân không chỉ núp dưới danh nghĩa cá nhân mà nhiều khi nó còn núp dưới danh nghĩa "tập thể" để tác oai, tác quái. Nó là nguyên nhân sinh ra những căn bệnh nguy hiểm như tư tưởng cục bộ, địa phương chủ nghĩa. Những cán bộ, đảng viên mắc phải căn bệnh này thì "chỉ chăm chú lợi ích của địa phương mình mà không nhìn đến lợi ích của toàn bộ. Làm việc ở bộ phận nào chỉ biết bênh vực vun đắp cho bộ phận ấy"⁽¹⁾. Bên cạnh đó, "Có những cán bộ chỉ thấy lợi ích bộ phận của mình, không thấy lợi ích của toàn thể, muốn đem lợi ích của toàn thể phục tùng lợi ích của bộ phận mình. Họ quên hẳn cái chế độ dân chủ tập trung. Họ quên rằng thiếu số phải phục

tùng đa số, hạ cấp phải phục tùng thượng cấp, bộ phận phải phục tùng toàn thể"⁽²⁾. Chính sự biến tướng của chủ nghĩa cá nhân dưới hình thức tập thể mới là nguy cơ đáng lo ngại, nhất là đối với một Đảng cầm quyền.

Hiện nay, công cuộc đổi mới đạt nhiều thành tựu quan trọng, đời sống của nhân dân có nhiều thay đổi, sức mạnh về mọi mặt được tăng cường, độc lập chủ quyền, thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ và chế độ xã hội chủ nghĩa được giữ vững, vị thế và uy tín của Việt Nam trên trường quốc tế được nâng cao, tạo tiền đề để nước ta tiếp tục phát triển mạnh mẽ hơn trong giai đoạn mới. Làm nên những thành tựu đó là nỗ lực không ngừng của hàng triệu cán bộ, đảng viên và nhân dân lao động trên khắp mọi miền của Tổ quốc.

Tuy nhiên, bên cạnh những thành tựu đã đạt được, bên cạnh sự nỗ lực của đa số cán bộ, đảng viên và nhân dân thì còn có một bộ phận cán bộ, đảng viên lại sa vào chủ nghĩa cá nhân, tham ô, hủ hóa, không lo "minh vì mọi người" mà chỉ muốn "mọi người vì mình"... Về điều này, Đảng ta đã từng khẳng định: "Tình trạng suy thoái về chính trị, tư tưởng, đạo đức, lối sống trong một bộ phận không nhỏ cán bộ, đảng viên và tình trạng tham nhũng, lãng phí, quan liêu, những tiêu cực và tệ nạn xã hội chưa được ngăn chặn, đẩy lùi mà còn diễn biến phức tạp,... làm giảm lòng tin của nhân dân với Đảng và Nhà nước, đe dọa sự ổn định,

* Thạc sĩ, Trường Đại học Sư phạm Hà Nội 2.

1 - Hồ Chí Minh: Toàn tập, t. 5, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 87.

2 - Hồ Chí Minh: Toàn tập, t. 5, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 276.

phát triển của đất nước⁽³⁾. Thực tế đó cho thấy, cuộc đấu tranh chống chủ nghĩa cá nhân trong một bộ phận cán bộ, đảng viên ở nước ta hiện nay là công việc hết sức khó khăn, phức tạp; Đảng đã tiến hành thường xuyên, liên tục trong nhiều nhiệm kỳ với nhiều biện pháp khác nhau; song kết quả vẫn còn nhiều hạn chế. Những biểu hiện, những tác hại của chủ nghĩa cá nhân chưa được khắc phục bao nhiêu, thậm chí có mặt còn phức tạp thêm, gây bất khoan, lo lắng cho cán bộ, đảng viên và nhân dân. "Cuộc vận động Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh, mặc dù đã đạt được những kết quả bước đầu song "chưa thực sự đi vào chiều sâu, ở một số nơi còn mang tính hình thức, hiệu quả chưa cao, làm theo chưa đạt yêu cầu..."⁽⁴⁾. Công tác tự phê bình và phê bình hoạt động kém hiệu quả. Tình trạng tham nhũng, lãng phí, quan liêu, những tiêu cực và tệ nạn xã hội chưa được ngăn chặn, đẩy lùi mà còn tiếp tục diễn biến phức tạp, cùng với sự phân hoá giàu nghèo và sự yếu kém trong quản lý điều hành của nhiều cấp, nhiều ngành làm giảm lòng tin của nhân dân đối với Đảng và Nhà nước, đe dọa sự ổn định, phát triển của đất nước. Trước tình hình đó, Đại hội XII của Đảng khẳng định: "Tiếp tục đẩy mạnh việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh; coi đó là công việc thường xuyên của các tổ chức đảng, các cấp chính quyền, các tổ chức chính trị - xã hội, địa phương, đơn vị gắn với chống suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống và những biểu hiện "tự diễn biến", "tự chuyển hóa" trong nội bộ. Kiên quyết đấu tranh chống quan liêu, tham nhũng, lãng phí, chủ nghĩa cá nhân, lối sống cơ hội, thực dụng, bè phái, "lợi ích nhóm", nói không đi đôi với việc làm"⁽⁵⁾.

3 - Đảng Cộng sản Việt Nam: Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 173

4 - Ban Tuyên giáo Trung ương: Tài liệu nghiên cứu Nghị quyết Hội nghị lần thứ 6 Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Việt Nam khóa XI, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2012, tr. 173.

5 - Đảng Cộng sản Việt Nam: Văn kiện Đại hội đại

Đại hội đặt ra yêu cầu mỗi cán bộ, đảng viên phải luôn đặt lợi ích của cách mạng, của Đảng, của nhân dân lên trên hết, trước hết. Phải kiên quyết quét sạch chủ nghĩa cá nhân, nâng cao đạo đức cách mạng nhằm từng bước xây dựng một xã hội theo lý tưởng cộng sản chủ nghĩa - xã hội mà sự phát triển tự do của mỗi người là điều kiện phát triển tự do của tất cả mọi người, mỗi người sẽ sống có đạo đức, không còn những biểu hiện của chủ nghĩa cá nhân. Vì vậy, việc đưa ra một hệ thống giải pháp, trên cơ sở vận dụng sáng tạo tư tưởng Hồ Chí Minh về chống chủ nghĩa cá nhân nhằm nâng cao hiệu quả chống chủ nghĩa cá nhân trong cán bộ, đảng viên ở nước ta hiện nay là một trong những yêu cầu quan trọng, quyết định đến vai trò và sức chiến đấu của Đảng. Cụ thể:

Thứ nhất, đổi mới công tác giáo dục và học tập đạo đức cách mạng phù hợp với sự phát triển của cá nhân và xã hội trong giai đoạn mới.

Thực tế đã chỉ ra rằng, không phải kinh tế tăng trưởng là đạo đức được nâng lên, không phải đời sống vật chất được cải thiện thì sự thoái hóa biến chất về đạo đức được tự động khắc phục. Cho nên đổi mới để nâng cao chất lượng công tác giáo dục và học tập đạo đức vẫn là một yêu cầu khách quan, một biện pháp quan trọng để nâng cao đạo đức cách mạng cho đội ngũ cán bộ, đảng viên. Đổi mới công tác giáo dục đạo đức trước hết phải nhằm góp phần khắc phục những quan điểm đạo đức lạc hậu, những lối nghĩ và việc làm của chủ nghĩa cá nhân, đặc biệt là đối với đội ngũ cán bộ, đảng viên. Điều này không chỉ có ý nghĩa ngăn ngừa sự suy thoái đạo đức mà còn để lấy lại và củng cố niềm tin của nhân dân đối với Đảng trong quá trình đổi mới. Vì vậy, giáo dục đạo đức cách mạng phải gắn liền với học tập chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng và tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh, nâng cao trình độ văn hóa, chuyên môn, nghiệp vụ, năng lực tư duy lý luận, năng lực tổ chức, quản lý của cán bộ, đảng viên.

biểu toàn quốc lần thứ XII, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2016, tr. 202.

Thứ hai, tiếp tục đổi mới, hoàn thiện cơ chế, chính sách, pháp luật nhằm kết hợp hài hoà lợi ích cá nhân - tập thể - xã hội trong điều kiện mới.

Đây là một trong những giải pháp quan trọng góp phần tạo nền tảng cho công tác giáo dục đạo đức nhằm nâng cao đạo đức cách mạng cho cán bộ, đảng viên. Cụ thể, hệ thống cơ chế, chính sách, pháp luật của Đảng và Nhà nước vừa phải phát huy được sức mạnh truyền thống là tính cộng đồng vừa phải khắc phục mặt yếu của truyền thống là cá nhân bị coi nhẹ không được phát triển, cá tính không được phát huy. Phải đảm bảo cho mỗi cá nhân được quyền chăm lo lợi ích chính đáng của mình, làm cho mỗi thành viên trong xã hội đều có thể tìm thấy hướng phát triển riêng của mình trong sự phát triển chung của đất nước.

Thứ ba, để đấu tranh chống chủ nghĩa cá nhân, mỗi cán bộ, đảng viên phải không ngừng tu dưỡng đạo đức cách mạng và nêu cao tấm gương về đạo đức.

Trong Di chúc, Chủ tịch Hồ Chí Minh từng nhấn mạnh: "Đảng ta là một Đảng cầm quyền. Mỗi đảng viên và cán bộ phải thật sự thấm nhuần đạo đức cách mạng, thật sự cần kiệm liêm chính, chí công vô tư⁶". Vì vậy, chiến thắng chủ nghĩa cá nhân, xây dựng đạo đức cách mạng, trước hết phụ thuộc vào ý thức tự giác tu dưỡng đạo đức của cán bộ, đảng viên. Đạo đức cách mạng là đạo đức dẫn thân, đạo đức trong hành động vì độc lập tự do của dân tộc, hạnh phúc của nhân dân. Chỉ có trong hành động, đạo đức cách mạng mới bộc lộ rõ những giá trị của mình. Do vậy, chống chủ nghĩa cá nhân, nêu cao đạo đức cách mạng đòi hỏi mỗi người phải thật tự giác rèn luyện không qua hoạt động thực tiễn, trong công việc, trong các mối quan hệ của mình, phải nhìn thẳng vào mình, không tự lừa dối, huyễn hoặc; phải thấy rõ cái hay, cái tốt, cái thiện của mình để phát huy và thấy rõ cái dở, cái xấu, cái ác của mình để

khắc phục; phải kiên trì rèn luyện, tu dưỡng suốt đời như công việc rửa mặt hàng ngày.

Thứ tư, nâng cao đạo đức cách mạng phải đi đôi với tăng cường pháp chế của Nhà nước.

Pháp luật và đạo đức là hai lĩnh vực khác nhau thuộc hình thái ý thức xã hội. Trong tư tưởng Hồ Chí Minh, hai vấn đề này có mối quan hệ mật thiết với nhau. Pháp luật là một biện pháp để khẳng định một chuẩn mực đạo đức; ngược lại đạo đức là những nguyên tắc, chuẩn mực, định hướng giá trị được xã hội thừa nhận, có tác dụng chi phối, điều chỉnh hành vi con người trong quan hệ với người khác, nhưng nhiều khi rất cần sự hỗ trợ của pháp luật. Thực hiện những chỉ dẫn của Hồ Chí Minh, việc xây dựng và hoàn thiện hệ thống các văn bản quy phạm pháp luật hiện nay cần bảo đảm tính thống nhất nội tại, rõ ràng về thứ bậc, chính xác, minh bạch và dễ hiểu, dễ thực hiện, có tính khả thi cao. Giáo dục là để thuyết phục, bồi dưỡng ý thức tự giác; cơ chế, tổ chức, quản lý pháp luật là để đưa cán bộ, đảng viên vào khuôn phép, vào kỷ cương của Đảng và Nhà nước. Không có một nền tư pháp nghiêm minh thì không thể có đạo đức xã hội lành mạnh cũng như không thể có thành quả chính trị lâu dài.

Đấu tranh chống chủ nghĩa cá nhân trong cán bộ, đảng viên ở nước ta hiện nay là công việc rất khó, rất phức tạp, vì nó liên quan đến xây dựng con người, là công tác con người, dễ đụng chạm đến danh dự, lợi ích, quan hệ của cá nhân. Khó nhưng không thể không làm, vì nó liên quan đến sinh mệnh của Đảng và sự tồn vong của chế độ. Đảng ta đã làm, làm nhiều, làm thường xuyên và đã đạt được nhiều thành tựu quan trọng. Nếu không làm thì không có được những thành quả như ngày nay. Điều quan trọng, có ý nghĩa quyết định là toàn Đảng, toàn dân đều phải có quyết tâm rất lớn, có sự thống nhất cao, có biện pháp quyết liệt, khả thi, chỉ đạo chặt chẽ với một phương pháp tư duy đúng đắn, tỉnh táo, bình tĩnh, không để các thế lực phản động phá hoại và đặc biệt là phải gắn liền với việc vận dụng tư tưởng đạo đức Hồ Chí Minh về chống chủ nghĩa cá nhân.⁷

6 - Hồ Chí Minh. Toàn tập. t. 15. Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011, tr. 622.